

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4

ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS INFLUENCING TEACHERS' LEARNING MANAGEMENT IN SCHOOLS UNDER THE NAKHON RATCHASIMA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4

ศศิญาภรณ์ นิติสุข¹, บรรจบ บุญจันทร์²

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Sasiyaporn Nitisuk¹, Banjob Boonchan²

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Corresponding Author E-mail : Sasiyaporn18@gmail.com¹, banjobbun21@gmail.com²

(Received : February 3, 2025; Edit : February 18, 2025; accepted : February 20, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 2) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 3) สร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 322 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้อำเภอที่ตั้งสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิ เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลวิจัยพบว่า

1. การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน
2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน
3. ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการกำหนดภารกิจของสถานศึกษา (X_1) และภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการนิเทศการศึกษา (X_3) มีอิทธิพลร่วมกันต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการกำหนดภารกิจของสถานศึกษา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยเหล่านี้กับการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 เป็น 0.905 และปัจจัยเหล่านี้สามารถอธิบายความแปรปรวนการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาได้ร้อยละ 81.9

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา, ภาวะผู้นำทางวิชาการ, การนิเทศการศึกษา, การกำหนดภารกิจของสถานศึกษา

Abstract

The purpose of this research were to study 1) study the learning management of teachers in schools under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 4 2) examine the academic leadership of school administrators in the same area and 3) develop a predictive equation for the academic leadership of administrators that influences teachers' learning management. The sample group consisted of 322 school administrators and teachers selected using stratified random sampling, with districts serving as strata. The research instrument was a questionnaire. Statistical methods used included frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis.

The findings revealed that:

The overall level of teachers' learning management in schools under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 4 was high. When considered by individual aspects, all were at a high level. The overall level of academic leadership among school administrators in the same area was also high, with all aspects rated at a high level.

Academic leadership in defining the school's mission (X1) and academic leadership in educational supervision (X3) jointly influenced teachers' learning management at a statistically significant level of .01. The most influential factor was academic leadership in defining the school's mission. The multiple correlation coefficient between these factors and teachers' learning management was 0.905, explaining 81.9% of the variance in learning management.

Keywords: Teachers' learning management, Academic leadership, Determining the mission of the educational institution

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นเป้าหมายสำคัญ ผู้สอนต้องจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่างๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญที่ต้องการ ให้เกิดแก่ผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, น. 25-26)

การบริหารงานวิชาการเป็นงานสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และเป็นเครื่องมือชี้วัดความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหาร การบริหารวิชาการไม่ว่าจะเป็นการกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงการเรียนการสอน และการประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, น. 74)

การพัฒนาคุณภาพของนักเรียนเกี่ยวข้องโดยตรงกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนต้องบริหารจัดการหลักสูตรและการสอนอย่างเอาใจใส่ และสนใจพฤติกรรมการสอนของครูให้มาก นั่นคือผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติเป็นผู้นำทางวิชาการ เพื่อที่จะสามารถบริหารจัดการบุคลากรในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและดำเนินงานได้ดี เนื่องจากภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ พลังที่สามารถส่งแรงกระทำอันก่อให้เกิดการขับเคลื่อนกลุ่มคนและระบอบองค์กรไปสู่เป้าหมายภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารโรงเรียน เพราะผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบการนำพาโรงเรียนไปสู่ความก้าวหน้า และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นโดยผู้บริหารจำเป็นต้องรักษาบรรยากาศของโรงเรียน จัดให้มีทรัพยากรต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอน กำกับดูแลความก้าวหน้าของนักเรียน เพื่อให้ประสบความสำเร็จและมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง (Edmonds, 1979, p. 29) ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการบริหารงานคือจะช่วยให้งานวิชาการมีคุณภาพในด้านหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ ครู นักเรียน และบุคลากรในโรงเรียนเกิดความสัมพันธ์ที่ดี มีเป้าหมายเดียวกันที่ทำงานวิชาการประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพ และเกิดการบรรลุตามเป้าหมายขององค์กร (กิงกาญจน์ สุขสำราญ, 2565, น. 29)

ในการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารจะต้องใช้ภาวะผู้นำกระจายความรับผิดชอบอย่างเป็นธรรมไปสู่ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารยุคใหม่จะต้องรู้จักใช้ภาวะผู้นำให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง และสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับทุกสภาพการณ์ได้ ผู้บริหารต้องทำหน้าที่ผู้นำ เป็นตัวอย่างในด้านพฤติกรรมภาวะผู้นำ เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความศรัทธา ความเชื่อมั่น และความเลื่อมใสในตัวผู้บริหาร เพื่อให้หน่วยงานหรือองค์กรเกิดประสิทธิผลสูงสุด และเป็นผู้นำกำหนดพฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียน การแสดงออกของผู้บริหารมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของครูและนักเรียนอย่างมาก อันส่งผลถึงคุณภาพการบริหารงานในโรงเรียนว่าจะประสบความสำเร็จเพียงใด ฉะนั้นการจัดการเรียนรู้ของครูในหน่วยงานหรือองค์กรถือเป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาหน่วยงานหรือองค์กร (นพปฎลสุนทรนนท์, 2556, น. 51) ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะสามารถนำคณะครูและบุคลากรสู่การเป็นเลิศด้านวิชาการ ซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษาเข้าสู่คุณภาพและเป็นสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ (กิตติพร พรงาม, 2560, น. 42) โดยภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงความสามารถในการบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการในสถานศึกษาโดยการกระตุ้น ส่งเสริม พัฒนาการจัดการศึกษาและพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา อันเกิดผลดีต่อการสอนของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนซึ่งเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา (ปิยพร บุญใบ, 2563, น.34) ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการในการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาดำเนินงานตามภารกิจที่กำหนดไว้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด(อังคณา ฉางข้าวคำ, 2557, น. 24)

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการและต้องดำเนินการ อย่างจริงจังมากขึ้น แต่ในระยะเวลาที่ผ่านมาแม้ว่าจะมีความพยายามในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของเด็กไทยมาตลอด แต่ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาในแต่ละครั้งมักจะ พบว่าเด็กไทยยังด้อยกว่านานาชาติประเทศ ซึ่งแสดงถึงความล้มเหลวของการบริหาร การศึกษาของไทย ที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการอย่างจริงจัง แต่กลับให้ ความสำคัญกับการบริหารงานทั่วไป และการบริหารงานงบประมาณ ผู้บริหารส่วนใหญ่ให้ ความสนใจด้านวิชาการน้อย และใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่นอกโรงเรียน (จรรยาภรณ์ มาตาชาติ, 2562, หน้า 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นความสามารถของ ผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดกิจกรรมที่มีผลต่อความก้าวหน้าของ นักเรียน มุ่งเน้นที่พฤติกรรมของครู ซึ่งจะเพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักเรียน การกำหนด วัตถุประสงค์ของโรงเรียน การจัดทำพันธกิจของโรงเรียน การจัดทำเป้าหมายโดยรวมของ โรงเรียน การบริหารจัดการการเรียนการสอน การส่งเสริมบรรยากาศของโรงเรียน การจัดหา ทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การนิเทศ การวัดและประเมินผล การ 5 ประสานงานโครงการ

การพัฒนาบุคลากร รวมถึงการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้บริหาร สถานศึกษาตลอดจนเพื่อนครูนักเรียน และชุมชน (ไชยา ภาวะบุตร, 2560, น. 115)

ดังนั้น ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความสำคัญในการสร้างอิทธิพลหรือการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ร่วมงานเชื่อถือ ยอมรับและศรัทธา ให้เกิดความร่วมมือต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งด้านการบริหารงาน วิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป โดยเฉพาะด้านการเรียน การสอนของครูให้ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้มาตรฐานการศึกษาและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (นิชนันท์ ราวิน, 2560, น. 24)

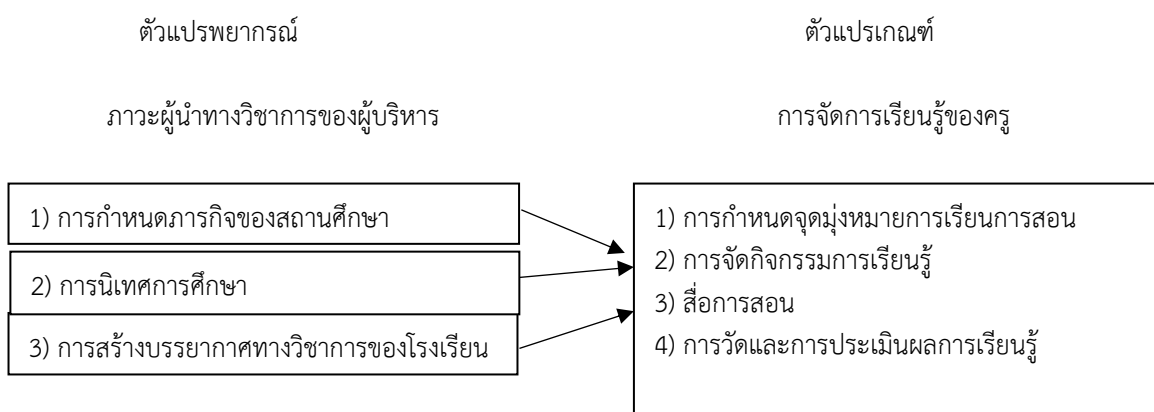
จากความเป็นมาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา อีกทั้งภาวะผู้นำทางวิชาการนั้นมียุทธศาสตร์ประกอบหลายด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนด เป้าหมายของโรงเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ แต่ยังไม่ทราบว่าด้านใดบ้างที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการ หรือวางแผนการดำเนินงานด้านวิชาการในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุดในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4
2. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการจากแนวคิดของนักวิชาการและนักการศึกษาได้จำนวน 3 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดภารกิจของสถานศึกษา 2) การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน และ 3) การนิเทศการศึกษา ส่วนการสังเคราะห์องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้จากแนวคิดของนักวิชาการและนักการศึกษาได้จำนวน 4 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนการสอน 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) สื่อการสอน และ 4) การวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้

ภาพ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 1 องค์ประกอบส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 ในปีการศึกษา 2566 โดยแบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 180 คน และครูจำนวน 1,817 คน รวม ประชากรทั้งหมด 1,997 คน (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4, 2566)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ในปีการศึกษา 2566 โดยแบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 30 คน ครูจำนวน 292 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 322 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610) ทำการสุ่มตัวอย่าง แบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้ตำแหน่งที่ตั้งสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิในการสุ่ม

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1.1 การกำหนดภารกิจของสถานศึกษา
- 1.2 การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน
- 1.3 การนิเทศการศึกษา

2. ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

- 2.1 การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนการสอน
- 2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.3 สื่อการสอน
- 2.4 การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check lists) ได้แก่ ตำแหน่ง และ สถานที่ตั้งของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต 4 ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560, น. 69)

- 5 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหาร อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหาร อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหาร อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารที่ส่งต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 ดังนี้

1. ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในเอกสาร งานวิจัย วารสาร รวมทั้งหลักการทฤษฎีของนักวิชาการ
2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้และภาวะผู้นำทางวิชาการ
3. นำเสนอแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบแก้ไขการใช้ภาษาความครอบคลุมและความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหาจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง
4. นำเสนอแบบสอบถามผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (IOC) ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่ามีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00
5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 ปีการศึกษา 2566 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และนำผลการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถาม โดยการใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 103) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นในต่อไปนี้
  - 5.1 การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา 4 องค์ประกอบ ค่าความเชื่อมั่นโดยรวม เท่ากับ .919
  - 5.2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 3 องค์ประกอบ ค่าความเชื่อมั่นโดยรวม เท่ากับ .907

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์หนังสือจากคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต 4 ขออนุญาตเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง
2. ขอความอนุเคราะห์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 ขออนุญาตถึงผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู
3. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 ไปยังสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง
4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถาม และดำเนินการเก็บแบบสอบถามที่เหลือด้วยตนเอง เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัย ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ
2. ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามองค์ประกอบ เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย พิจารณาและใช้เกณฑ์ของช่วงระดับคะแนน แบ่งคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้
  - 4.51-5.00 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด
  - 3.51-4.50 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก
  - 2.51-3.50 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับปานกลาง
  - 1.51-2.50 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับน้อย
  - 1.00-1.50 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับน้อยที่สุด
3. นำข้อมูลมาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหาร

สถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 โดยหาค่าประสิทธิสัมสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ทั้งนี้เพื่อป้องกันการเกิด Multicollinearity คือ การมีสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรพยากรณ์มากกว่า 2 ตัว ซึ่งการที่ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงอาจส่งผลให้สมการตัวแปรที่ใช้ในการพยากรณ์ตัวแปรตามคลาดเคลื่อน จากนั้นจึงต้องตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์เพื่อให้แน่ใจว่าตัวแปรพยากรณ์สามารถคงอยู่ในสมการตัวแปรได้ เมื่อ r แทนค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

4 กำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	(r) แปลผล
0.91-1.00	มีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก
0.71-0.90	มีความสัมพันธ์ระดับสูง
0.31-0.70	มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
0.01-0.30	มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ

ในการทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์นี้ มีตารางบางเล่มเสนอแนะว่าเป็นวิธีการที่ยุ่งยาก ให้ใช้วิธีง่ายๆ คือ ใช้เกณฑ์ค่าสัมบูรณ์ของสหสัมพันธ์ที่มากกว่า 0.80 คือ $|r| > .80$ ถือว่ามีความสัมพันธ์กัน แสดงว่าเกิด Collinearity ซึ่งเกณฑ์นี้สามารถยืดหยุ่นขึ้นอยู่กับผู้วิจัยด้วย อย่างไรก็ตามในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ด้วยกัน หากค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ด้วยกันมีค่า r มากกว่า .80 ผู้วิจัยจะดำเนินการพิจารณาจากค่า VIF และ Tolerance ซึ่งค่า VIF ควรมีค่าน้อยกว่า 10 และค่า Tolerance มีค่าไม่น้อยกว่า .10 จึงจะถือว่าเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอย

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวมรายด้าน

การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้	4.21	0.53	มาก
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.14	0.58	มาก
3. ด้านสื่อการสอน	4.15	0.65	มาก
4. ด้านการวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้	4.09	0.62	มาก
ภาพรวม	4.14	0.55	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ รองลงมา คือด้านสื่อการสอน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต 4 โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการกำหนดภารกิจของสถานศึกษา	4.15	0.60	มาก
2. ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน	4.06	0.70	มาก
3. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.10	0.61	มาก
ภาพรวม	4.10	0.61	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการกำหนดภารกิจของสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการเสริมสร้าง

บรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X	Y
ด้านการกำหนดภารกิจของสถานศึกษา (X ₁)		.873**	.839**	.932**	.885**
ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน (X ₂)			.909**	.976**	.823**
ด้านการนิเทศการศึกษา(X ₃)				.961**	.846**
ภาวะผู้นำทางวิชาการ (X)					.883**

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดภารกิจของสถานศึกษา การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน และการนิเทศการศึกษา มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับสูง ถึง สูงมาก ($r = .839 - .976$)

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งจะเห็นว่า ค่าสัมบูรณ์ของสหสัมพันธ์ที่มากกว่า 0.80 คือ $|r| > .80$ ถือว่ามีความสัมพันธ์กัน แสดงว่าเกิด Collinearity หากค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ด้วยกันมีค่า r มากกว่า .80 ผู้วิจัยจึงพิจารณาจากค่า Tolerance และ VIF ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่า Tolerance และ VIF ของตัวแปรพยากรณ์

ตัวแปรพยากรณ์	Tolerance	VIF
ด้านการกำหนดภารกิจของสถานศึกษา (X ₁)	.297	3.372
ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน (X ₂)	.132	7.553
ด้านการนิเทศการศึกษา (X ₃)	.297	3.372

จากตาราง 4 พบว่า ค่า Tolerance มีไม่น้อยกว่า 0.10 และค่า VIF น้อยกว่า 10 ดังนั้น จึงเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอย

อภิปรายผลการวิจัย

1. การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 มีการจัดการเรียนรู้ โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีเป้าหมาย โดยจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้จะเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบบทเรียนและการประเมินผลบทเรียน ซึ่งจะครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และเจตพิสัย เป็นแบบแผนซึ่งสามารถใช้เพื่อการสอนในห้องเรียนทางตรงหรือการสอนเป็นกลุ่มย่อยเพื่อจัดสื่อการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่จะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์แตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของไพศาล หวังพานิช (2562) เสนอว่าการกำหนดจุดมุ่งหมายการสอน คือ ก่อนจะเริ่มสอนครูผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตร แล้วกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอนให้ชัดเจนว่าหลังจากสิ้นสุดการเรียนการสอนแล้วครูผู้สอนประสงค์จะให้นักเรียนเรียนรู้อะไรบ้าง และมีความสามารถทำอะไรได้บ้าง จุดมุ่งหมายในการสอนควรกำหนดให้อยู่ในรูปของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมซึ่งสามารถสังเกตได้และวัดได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของอดิศร ศรีอรัญ (2558) ที่ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนทางด้านดนตรีของกลุ่มโรงเรียนไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนทางด้านดนตรี ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

1.1 การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ครูมีการวัดและประเมินผลหลังการจัดการเรียนรู้ว่าผู้เรียนมีความรู้และทำได้ทั้งด้านการรู้คิด การคิดขั้นสูง ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากครูในสถานศึกษา ได้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังจากจัดการเรียนรู้เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในการเรียนมากน้อยเพียงใด โดยวัดทั้งด้านการรู้คิด การคิดขั้นสูง ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งอาจใช้การวัดผลในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป สอดคล้องกับแนวคิดของสมคิด สร้อยน้ำ (2552) ที่เสนอว่า การเรียนการสอนจะบรรลุจุดประสงค์ของการสอนหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้สอนสามารถทราบได้จากการประเมินผล ซึ่งการประเมินผลจะต้องประเมินผลทั้งผู้เรียนและ

ระบบการสอนของครูว่าเป็นอย่างไร มีข้อบกพร่องตรงไหน เพื่อที่จะได้ทำการปรับปรุงแก้ไขต่อไปสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรอนงค์ ชมกอน (2558) ที่ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษ ในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษ ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

1.2 การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมครูในด้านกระบวนการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้รอบด้าน มีความต่อเนื่องและสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างดี ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา มีความสามารถในการส่งเสริมครูในด้านกระบวนการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้รอบด้าน รวมถึงด้านความคิดและอารมณ์ของนักเรียนผ่านการปลูกฝังคุณธรรม นอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติ เพื่อให้นักเรียนเติบโตเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย เป็นคนมีเหตุผล รู้จักพัฒนาตนเอง และสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้สอดคล้องกับแนวคิดปียิตา ทาปลัด (2561) เสนอว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ การที่ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีที่หลากหลายสอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนมีการจัดทำแผนการเรียนการสอน จัดตารางสอนการจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การสอนซ่อมเสริม การเลือกตารางเรียน การจัดทำคู่มือครูด้านวิชาการ จัดทำคู่มือนักเรียน การปรับปรุงการเรียนการสอนสถานศึกษาควรวางแผนปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาของตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของอุษา นาคเกี้ยว (2565) ที่ศึกษาเรื่องทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก

1.3 การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา ด้านสื่อการสอน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมครูในด้านกระบวนการพัฒนาคุณภาพของสื่อการสอน มีความต่อเนื่องและสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมครูในด้านการพัฒนาสื่อการสอนเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนของครู และช่วยสร้างความสนใจของผู้เรียนในการรู้ในชั้นเรียนสอดคล้องกับแนวคิดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) เสนอว่า สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้อื่นๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการและการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียนสอดคล้องกับผลการวิจัยของปียิตา ทาปลัด (2561) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา อยู่ในระดับ มาก

1.4 การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา ด้านการวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดแนวทางวัดและประเมินผล ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา มีความสามารถในการกำหนดแนวทางในการวัดผลและประเมินการเรียนรู้ สามารถสื่อสารและประสานงานกับบุคลากรได้ดี ทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติตามแนวทางการวัดผลและประเมินการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของศักดิ์รินทร์ ยาวิชัย (2565) เสนอว่า การวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน เป็นกระบวนการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการจัดให้มีกระบวนการวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับอย่างถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและนโยบายระดับประเทศ มีกระบวนการส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาครูให้สร้างเครื่องมือหรือใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง และมีการนำผลของการวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา และระดับประเทศ มาวิเคราะห์หลังเคราะห์เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการปรับปรุงพัฒนาระบบการวัดผลประเมินผลต่อไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของอุษา นาคเกี้ยว (2565) ที่ศึกษาเรื่องทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ใน

ระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การกำหนดภารกิจของสถานศึกษา ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและก้าวไกลในการกำหนดภารกิจของสถานศึกษา ซึ่งช่วยกำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สามารถวางแผนการพัฒนาสถานศึกษาได้ในระยะยาว มองเห็นโอกาสในการปรับปรุงและพัฒนางานสอดคล้องกับแนวคิดของHallinger and Murphy (1985) เสนอว่า การกำหนดภารกิจของสถานศึกษา เป็นการกำหนดกรอบขอบเขตของงานที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ และสร้างความเข้าใจในภารกิจดังกล่าวให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ซึ่งจำแนกภารกิจของโรงเรียนออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน และ 2) การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของวรรณกร โขมขุนทด (2562) ที่ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

2.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดภารกิจของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานด้านวิชาการที่ชัดเจน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาโรงเรียน ในด้านงานบริหารวิชาการมีการกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นในการบริหารงานให้กับครูและปกครอง ทำให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาและสนับสนุนโรงเรียนให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของSisman (2016) เสนอว่า การกำหนดภารกิจของสถานศึกษา เป็นสิ่งที่คาดหวังจากผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน โดยเริ่มจากการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน ต้องเน้นย้ำถึงความสำคัญของเป้าหมายของโรงเรียน อธิบาย และแลกเปลี่ยนกันระหว่าง การประชุมกับนักเรียน ครู และผู้ปกครอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุชิน ประสานพันธ์ (2564) ที่ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

2.2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษารับรองบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนของครู ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา ให้ความสำคัญต่อบรรยากาศในการจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีผลต่อขวัญกำลังใจที่ดีของครู และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สูงขึ้น ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องหากลยุทธ์ เพื่อใช้ในการส่งเสริมสนับสนุนปัจจัยที่สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนในการสร้างบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Krug (1992) เสนอว่า การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนเป็นบรรยากาศที่แสดงว่าเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ และเป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษารับผิดชอบการสร้างบรรยากาศการศึกษาที่จะช่วยดึงดูดพลังงาน ของนักเรียนและครู ซึ่งมีหลายวิธีการที่จะทำให้เกิดผลได้ เช่น การจัดสิ่งแวดลอมที่ปลอดภัย และเป็นระเบียบ การจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับผลการวิจัยของธัญลักษณ์ ผาภูมิ (2559) ที่ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้อยู่ในระดับ มาก

2.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้รับผิดชอบสังเกตการณ์สอนของครูในชั้นเรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา มีการกำหนดแนวทางการนิเทศอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบงานนิเทศ มีการใช้บันทึกการนิเทศเพื่อการประเมินการจัดการเรียนการสอน มีความสอดคล้องต่อเป้าหมายด้านวิชาการวิเคราะห์จุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการสอนของครูเพื่อการพัฒนาปรับปรุงหลังการปฏิบัติการสอนติดตามการนิเทศและประเมินผลเป็นระยะจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูด้วยกันในการนิเทศเพื่อช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่สถานศึกษาตั้งไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Hallinger and Murphy (1985) เสนอว่า การนิเทศและการประเมินผลการสอนของครู ผู้บริหารจะต้องทำงานร่วมกับครูในด้านหลักสูตรและการสอน ผลงานของผู้บริหารจะต้องให้ความมั่นใจได้ว่าเป้าหมายของโรงเรียนได้ถูกถ่ายทอดไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียนจริง ให้การสนับสนุนครูด้านการสอนให้ตรงตามจุดประสงค์ ควบคุมการสอนครูในห้องเรียนโดยการเยี่ยมเยียนอย่างไม่เป็นทางการ และการ

ให้ผลย้อนกลับแก่ครูทั้งทางด้านการนิเทศและการประเมินผล โดยมีจุดประสงค์ที่ทำให้เห็นเป็นรูปธรรมและให้ครูเป็นผู้นำวิธีสอนที่เฉพาะเจาะจงไปปฏิบัติ สอดคล้องกับผลการวิจัยวรรณกร โชมขุนทด (2562) ที่ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนด้านการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับ มาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

- 1.1 ครูมีการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้อย่างชัดเจนก่อนจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารควรพัฒนาทักษะของครูสร้างแรงจูงใจ และสนับสนุนทรัพยากรที่เหมาะสม พร้อมทั้งมีระบบติดตามและประเมินผล
- 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมครูในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่มุ่งเน้นการพัฒนาความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน สร้างเครือข่ายครูที่สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในห้องเรียน ให้การสนับสนุนทรัพยากรและเครื่องมือ
- 1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนครูในการจัดทำสื่อการสอนในด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณหรือทรัพยากรเพิ่มเติมสำหรับการจัดทำสื่อการสอน จัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการสอน สร้างโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนแนวคิดและประสบการณ์ในการจัดทำสื่อการสอน
- 1.4 ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเกณฑ์การพัฒนาเครื่องมือวัดผลประเมินผลผู้เรียนให้ได้มาตรฐาน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรวิเคราะห์จุดอ่อนของเครื่องมือวัดผลตรวจสอบองค์ประกอบของเครื่องมือวัดผลและประเมินผล ใช้ผลวิจัยเป็นฐานข้อมูลเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะให้กับครู
- 1.5 สถานศึกษามีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรปรับปรุงรูปแบบการประชุมใช้เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มความน่าสนใจ จัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อให้ผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วมมากขึ้นจำกัดเวลาให้กระชับและไม่เกินความสนใจของผู้เข้าร่วม แต่งตั้งผู้รับผิดชอบกระบวนการประชุมโดยเฉพาะ
- 1.6 ผู้บริหารสถานศึกษาให้รางวัลยกย่องชมเชยครูที่มีผลงานและผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนสำหรับการประเมินและมอบรางวัล ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มความโปร่งใสและเป็นแรงจูงใจให้ครูและผู้เรียน มุ่งเน้นรางวัลที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ นอกจากรางวัลที่เป็นตัวเงินหรือโล่เกียรติยศ ควรมีรางวัลที่สนับสนุนการพัฒนาการเรียนรู้ ประเมินผลกระทบของการให้รางวัลอย่างต่อเนื่อง
- 1.7 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูร่วมประชุม วางแผนและกำหนดปฏิทินการดำเนินการนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรสร้างความตระหนักและความเข้าใจร่วมกันโดยการจัดอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจในความสำคัญของการนิเทศการศึกษาให้แก่ผู้บริหารและครู

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ ที่มีลักษณะบริบทเหมือนและแตกต่างกัน
- 2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจำแนกตามตัวแปรอื่นๆ เช่น ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษา
- 2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการสถานศึกษา
- 2.4 ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานวิชาการในด้านต่างๆ ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4
- 2.5 ควรศึกษาปัจจัยที่เอื้อและเป็นอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพร พรงาม. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์).
- กิงกาญจน์ สุขสำราญ. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก).
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2560). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ธัญญลักษณ์ ผาภูมิ. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- นพพล สุนทรนนท์. (2556). การจัดการความรู้. กรุงเทพฯ: ไยไหม.
- นิชานันท์ ราวัน. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนสามโคกสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- ปิยธิดา ทาปลัด. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- ปิยพร บุญใบ. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ไพศาล หวังพานิช. (2526). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วรรณกร โขมขุนทด. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).
- ศักดิ์นรินทร์ ยาวิชัย. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ กลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตระยอง 1 สังกัดสำนักเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- สมคิด สร้อยน้ำ. (2562). การพัฒนาตัวแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- สุชิน ประสานพันธ์ (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ).
- อดิศร ศรีอรุณ. (2558). บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้การสอนทางด้านดนตรีของกลุ่มโรงเรียนไตรมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ 2(3), น. 152-172.
- อรอนงค์ ชมก้อน. (2558). บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนรายวิชา ภาษาอังกฤษในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารธรรมทรรศน์. 15(2), น. 45-50.
- อังคณา ฉางข้าวคำ. (2557). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- อุษา นาคเกี้ยว. (2565). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียน การสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).
- Edmonds, J.H. (1979). Socio – Technical System. Paper Presented at the 6th Annual International Meeting of Institute of Management Science. Paris, France: Prentice – Hall, Inc.
- Hallinger, P. & Murphy, J. F. (1985). Assessing the instructional management behavior of principals. Chicago: The University of Chicago.

- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607-610.
- Krug, S. (1992). Instructional leadership: A constructivist perspective. *Educational Administration Quarterly*, 28(3), pp. 430 - 443.
- Sisman, M. (2016). Factors related to instructional leadership perception and the effect of instructional leadership on organizational variables: A meta-analysis. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 16, pp. 1762–1787.